Sbírka soudních rozhodnutí

Věc C-129/14 PPU
Zoran Spasic

(žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Oberlandesgericht Nürnberg)

„Řízení o předběžné otázce — Naléhavé řízení o předběžné otázce — Policejní a justiční spolupráce v trestních věcech — Listina základních práv Evropské unie — Články 50 a 52 — Zásada ne bis in idem — Úmluva k provedení Schengenské dohody — Článek 54 — Pojem sankce, která ‚již byla vykonána' nebo ‚je právě vykonávána'"

Shrnutí – rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 27. května 2014

1. *Justiční spolupráce v trestních věcech — Pravomoci Soudního dvora — Předběžné otázky — Otázka týkající se výkladu úmluvy přijaté na základě hlavy VI Smlouvy o EU — Žádost o výklad, která nezmiňuje článek 35 EU, ale odkazuje pouze na článek 267 SFEU — Přípustnost*

   (Článek 35 EU; článek 267 SFEU)

2. *Základní práva — Listina základních práv Evropské unie — Omezení výkonu práv a svobod uznaných Listinou — Zásada ne bis in idem — Podmínka výkonu sankce stanovená v článku 54 Úmluvy k provedení Schengenské dohody — Přezkum slučitelnosti tohoto ustanovení s článkem 50 Listiny — Omezení ve smyslu čl. 52 odst. 1 Listiny — Podmínky konkrétního použití tohoto omezení vnitrostátními soudy*

   (Článek 6 odst. 1 pododstavec 3 SEU; Listina základních práv Evropské unie, článek 50 a čl. 52 odst. 1 a 7; Úmluva k provedení Schengenské dohody, článek 54)

3. *Justiční spolupráce v trestních věcech — Protokol o začlenění schengenského acquis — Úmluva k provedení Schengenské dohody — Zásada ne bis in idem — Podmínky použití — Sankce, která „již byla vykonána" nebo je „právě vykonávána" — Pojem — Uložení dvou hlavních trestů — Zaplacení peněžitého trestu bez výkonu trestu odnětí svobody — Vyloučení*

   (Úmluva k provedení Schengenské dohody, článek 54)

1. Skutečnost, že předkládací rozhodnutí týkající se výkladu úmluvy přijaté na základě hlavy VI Smlouvy o EU, ve znění použitelném před vstupem Lisabonské smlouvy v platnost, nezmiňuje článek 35 EU, ale odkazuje na článek 267 SFEU, nemůže sama o sobě způsobit nepřípustnost žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.

(viz bod 45)

2. Článek 54 Úmluvy k provedení Schengenské dohody (ÚPSD), který podmiňuje uplatnění zásady *ne bis in idem* tím, že v případě odsouzení sankce „již byla vykonána" nebo je „právě vykonávána", je slučitelný s článkem 50 Listiny základních práv Evropské unie, který tuto zásadu zaručuje.

Dodatečná podmínka výkonu obsažená v článku 54 ÚPSD představuje omezení zásady *ne bis in idem*, které je slučitelné s článkem 50 Listiny, jelikož na toto omezení se vztahují vysvětlení k Listině týkající se posledně uvedeného článku, na která přímo odkazují ustanovení čl. 6 odst. 1 třetího pododstavce SEU a čl. 52 odst. 7 Listiny.

V každém případě, podmínka výkonu, která činí širší ochranu, již poskytuje článek 50 Listiny, závislou na dodatečné podmínce, představuje omezení práva zakotveného v uvedeném článku ve smyslu článku 52 Listiny.

Zaprvé je totiž třeba o omezení zásady *ne bis in idem* mít za to, že je stanoveno zákonem, jelikož vyplývá z článku 54 ÚPSD.

Zadruhé je o takovém ustanovení, jako je článek 54 ÚPSD, třeba mít za to, že respektuje podstatu zásady *ne bis in idem*. Podmínka výkonu stanovená v tomto článku totiž nezpochybňuje zásadu *ne bis in idem* jako takovou, neboť jejím účelem je zabránit tomu, aby osoba, která byla pravomocně odsouzena v prvním smluvním státě, již nemohla být stíhána za tentýž čin ve druhém smluvním státě, a zůstala tedy nakonec nepotrestána, pokud první stát výkon uloženého trestu nezajistil.

Cíl Unie stát se prostorem svobody, bezpečnosti a práva, jak vyplývá z čl. 67 odst. 3 SFEU, vede k tomu, že Unie musí usilovat o zajištění vysoké úrovně bezpečnosti prostřednictvím opatření pro předcházení trestné činnosti a boji proti ní, prostřednictvím opatření pro koordinaci a spolupráci mezi policejními a justičními orgány a jinými příslušnými orgány, jakož i prostřednictvím vzájemného uznávání soudních rozhodnutí v trestních věcech, a je-li to nezbytné, prostřednictvím sbližování předpisů trestního práva. Podmínka výkonu stanovená v článku 54 ÚPSD zapadá do tohoto kontextu, jelikož jejím cílem je zabránit v prostoru svobody, bezpečnosti a práva tomu, aby osoby odsouzené v členském státě Evropské unie konečným rozsudkem mohly zůstat nepotrestány. Kromě toho je k dosažení tohoto cíle vhodná, jelikož tím, že v případě nevykonání uložené sankce je orgánům smluvního státu umožněno stíhat pro tentýž čin osobu, která již byla odsouzena konečným rozsudkem jiného smluvního státu, je zabráněno riziku, že uvedený odsouzený zůstane nepotrestán, jelikož opustil území státu, ve kterém byl rozsudek vydán. Co se týče nezbytnosti uvedené podmínky, na úrovni Unie sice existuje řada nástrojů sekundárního práva, jež mají usnadnit spolupráci mezi členskými státy v trestních věcech, takové nástroje vzájemné pomoci však nestanoví podmínku výkonu obdobnou podmínce v článku 54 ÚPSD, a nemohou tak zajistit plné dosažení sledovaného cíle. V rámci konkrétního použití podmínky výkonu podle článku 54 na jednotlivý případ však nelze vyloučit, že na základě čl. 4 odst. 3 SEU a uvedených nástrojů sekundárního práva navážou příslušné vnitrostátní soudy kontakt a zahájí konzultace, aby ověřily, zda členský stát prvního odsouzení má skutečně v úmyslu přistoupit k výkonu uložených sankcí.

(viz body 55, 57–59, 62–65, 68, 73, 74, výrok 1)

3. Článek 54 Úmluvy k provedení Schengenské dohody (ÚPSD) musí být vykládán v tom smyslu, že samotné zaplacení peněžitého trestu uloženého osobě, která byla stejným rozhodnutím soudu jiného členského státu odsouzena k dosud nevykonanému trestu odnětí svobody, neumožňuje mít za to, že sankce již byla vykonána nebo je právě vykonávána ve smyslu tohoto ustanovení.

I když totiž článek 54 ÚPSD stanoví, s použitím jednotného čísla, že je třeba, aby „sankce již byla vykonána“, vztahuje se tato podmínka i na situaci, kdy byly uloženy dva hlavní tresty. Jiný výklad by vedl k tomu, že zásada *ne bis in idem* stanovená v uvedeném článku 54 by byla zbavena smyslu, a ohrozil by užitečné uplatňování tohoto článku. Pokud tedy za takové situace jedna ze dvou uložených sankcí nebyla ve smyslu článku 54 ÚPSD „vykonána“, nelze tuto podmínku považovat za splněnou.

A dále, vzhledem k tomu, že jde o dva tresty uložené jako hlavní a že odsouzený výkon trestu odnětí svobody nezahájil, nelze mít za to, že na základě zaplacení peněžitého trestu je sankce „právě vykonávána“ ve smyslu článku 54 ÚPSD.

(viz body 80–85, výrok 2)